

JAN BEZARD
Johann Ritter von Bezard
(1871 – po 1939 r)

Jan Bezard był twórcą najbardziej znanej na świecie wojskowej busoli polowej pierwszej połowy XX wieku, tzw busoli Bezarda, którą skonstruował w czasie swojej służby w ck armii austrowęgierskiej.

Urodził się 5 maja 1871 r w rodzinnym majątku w Przyborowie powiat Brzesko w Małopolsce

Ojcem jego był ck pułkownik Jan Bezard, który, będąc majorem 20 Galicyjskiego Pułku Piechoty w Nowym Sączu, został odznaczony za wojnę w 1866 roku, Orderem Żelaznej Korony 3 klasy. Matką jego była Anna Gartenauer.

Był żonaty z Małgorzatą de Varady, która w dniu ślubu, wniosła kaucję wojskową w wysokości 35.000 koron.

Z małżeństwa tego miał dwoje dzieci:
córkę - Małgorzatę urodzoną w dniu 19.04.1908 we Wiedniu – Neustadt
i syna - Jana urodzonego w dniu 31.03.1913 w Bozen

Jan Bezard ukończył następujące szkoły;
1878 - 1881 Szkoła Elementarna 3 klasowa w Znajmie
1881 - 1885 Gimnazjum 4 klasowe w Znajmie i Bielsku
1885 - 1886 Niższa realna szkoła wojskowa w Koszycach
1886 - 1889 Wyższa realna szkoła wojskowa w Weisskirchen
1889 - 1892 Akademia wojskowa (terezjańska) we Wiedniu - Neustadt
1895 - 1897 Wyższa Szkoła Wojenna we Wiedniu

Przebieg służby wojskowej:
1892 - 1898 , podporucznik w 4 kompanii 13 Galicyjskiego Batalionu Strzelców w Tarnowie,
1898 – 1900 , porucznik w Wojskowym Instytucie Geograficznym, oddział Innsbruck
1900 - 1905 , kapitan - dowódca 4 kompani 32 Węgierskiego Batalionu Strzelców w Beszterczebanya.
1911 - 1914 , major - dowódca II batalionu 2 Pułku Tyrolskich Strzelców Cesarskich w Bozen (Bolzano).

W latach 1905 – 1911 był profesorem topografii i kartografii w Akademii Wojskowej (terezjańskiej) i Wyższej Szkole Wojennej we Wiedniu. W tym czasie, na zlecenie ck Sztabu Generalnego skonstruował busolę polową określaną jako wzór 1910 (model mały i duży), ulepszoną w 1913 roku, przez dodanie nafosforowanych kropek umożliwiających odczyt busoli w nocy.

Wojnę rozpoczął jako dowódca drugiego batalionu 2 Pułku Tyrolskich Strzelców Cesarskich (dowódca- płk Aleksander Brosch Edler von Aarenau) 15 Brygady Piechoty (dowódca- gen. Theodor Stipek) 3 Dywizji Piechoty (dowódca- gen. Józef Roth) XIV Korpusu (dowódca-

ks. Józef Ferdynand) na prawym skrzydle 4 armii (dowódca-gen. piech. Moritz Auffenberg)

28.08.1914, w bitwie pod Komarowem i Wasylowem jego batalion zdobył baterię artylerii polowej, uczestnicząc w zwycięstwie nad rosyjską 5 armią gen. kaw. Antona Salzy. Następnie, w obliczu ofensywy rosyjskiej, w czasie której w dniu 3.09.1914 Rosjanie zajęli Lwów, opóźniał odwrót oddziałów ck armii na linii Bugu.

W nocy z 6 / 7.09.1914, na czele swojego batalionu uderzył na rosyjski obóz przy lesie pod Bełzem i wziął do niewoli 2 generałów i kilkuset żołnierzy rosyjskich oraz zdobył 8 armat.

Za ten czyn został później odznaczony Orderem Żelaznej Korony 3 klasy. W tym czasie jego batalion został opuszczony przez inne oddziały austriackie, dowodzone przez płk Broscha, które wycofały się tracąc w walkach 40 oficerów i 2000 żołnierzy.

Dowodząc batalionem w dniu 7. 09. 1914, w czasie walk odwrotowych pod Michałówką, został ranny około godziny 13 i po półgodzinie, trafił do dywizyjnego oddziału sanitarnego.

Następnego dnia, około 5 rano, wraz z całym dywizyjnym oddziałem sanitarnym nr 3, został wzięty do rosyjskiej niewoli.

W niewoli zachorował na „hiszpankę”, przebywając w zakaźnych szpitalach w Brodach, Nikolsku, Irkucku i Petersburgu

Jako inwalida został w dniu 2. 02.1918 r wymieniony za jeńców rosyjskich i powrócił do Austrii, gdzie przebywał nadal w szpitalach zakaźnych.

Po otrzymaniu awansu na pułkownika i przydzieleniu do 2 Pułku Tyrolskich Strzelców Cesarskich, pomimo choroby, został w dniu 14. 07.1918 r wysłany do 10 Armii na front włoski, gdzie został dowódcą przełęczy „Borcola-Odcinek „.

W tym czasie nastąpił nagły, silny nawrót choroby i od 5. 11. 1918 r. leczył się szpitalnie aż do czasu przejścia na emeryturę wojskową w dniu 01. 03.1919.

Czując się Polakiem, przesłał z Wiednia, w dniu 15.10.1919, podanie o przyjęcie go do Wojska Polskiego.

W dniu 12.10.1920, widział się w Krakowie z generałem dywizji Tadeuszem Rozwadowskim – szefem Sztabu Generalnego oraz członkiem Rady Obrony Państwa, ponawiając swoją prośbę o przyjęcie go do Wojskowego Instytutu Geograficznego w Warszawie.

Otrzymał Medal „Polska Swemu Obrońcy” za udział w wojnie 1919 – 1921. Ze względu na fachowe wykształcenie wojskowe został, w dniu 12. 04. 1922, przyjęty do Wojska Polskiego, w stopniu pułkownika Sztabu Generalnego, jako wykładowca terenoznawstwa w Wyższej Szkole Wojennej a następnie kierownik wydziału Wojskowego Instytutu Geograficznego w Warszawie.

W tym czasie opracował kolejny model swojej busoli, produkowany jako „Polski Bezard”. Busole jego pomysłu były produkowane w Europie jeszcze po 1960 roku.

Po pięciu latach służby, został z dniem 30.04.1927 przeniesiony w stan spoczynku i zamieszkał w Krakowie przy ul. Kazimierza Wielkiego 89, a następnie w latach 1931 – 1939, wraz ze swoją żoną, przebywał w swojej posiadłości w Przyborowie nr 5, powiat. Brzesko.

W 1946 roku majątek Jana Bezarda, wraz z dworem, został, na mocy dekretu o reformie rolnej, przejęty na rzecz Skarbu Państwa.

Późniejsze losy Jana Bezarda i jego rodziny są nieznane. W obecnej chwili w Polsce nazwiska BEZARD nie nosi żaden człowiek.

Kraków 2.08.2004

Opracował:

Prezes Fundacji im.T. Kościuszki w Krakowie Tomasz Otrębski

0-12 421-28-02